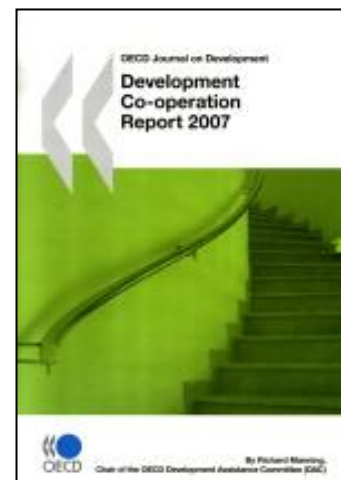

OECD Journal on Development
Development Co-operation – 2007 Report
Volume 9 Issue 1

Summary in Slovak

Časopis o rozvoji OECD

Rozvojová spolupráca – Správa za rok 2007

Diel 9 číslo 1

Zhrnutie v slovenčine

- Správa o rozvojovej spolupráci poskytuje ročnú aktualizáciu smerov v medzinárodnej pomoci.
- Úspech dosiahnutia cieľov pomoci sa hodnotí pomocou 12-tich kritérií. Tento rok správa jasne poukazuje na pokrok len v piatich z 12-tich kritérií úspechu.
- Správa obsahuje aj 12 ponaučení, ako najlepšie spravovať pomoc, aby priniesla rozvojové výsledky, ktoré vyplynuli z hodnotení.

Cieľom ročnej *Správy o rozvojovej spolupráci (DCR)* je informovať verejnosť o najnovších smeroch v medzinárodnej pomoci. Poskytuje vo svetovom meradle najúplnejšie štatistiky o rozvojovej spolupráci v uplynulom roku. Pokúša sa aj o určité analýzy významu údajov. Štatistická príloha obsahuje jednoznačné, aktuálne informácie od členov výboru DAC a ďalších prispievateľov.

Hodnotiace kritériá: 12 kritérií pokroku

Táto správa výboru DAC odráža vývoj oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA) od polovice roka 2003 a skúma pokrok na základe tucta kritérií hodnotiacich výsledky rozvojovej spolupráce. Tieto kritériá sa môžu klasifikovať v šiestich oblastiach: objem pomoci, rozdelenie pomoci, nestabilná situácia, efektívnosť pomoci, úsilie prijímajúcich krajín a dosiahnuté výsledky. Posledný indikátor opisuje pokrok pri dosahovaní miléniových rozvojových cieľov.

Objem pomoci

Kritérium 1: Darcovia poskytujú najmenej 75 miliárd USD v čistých nákladoch (podľa cien a výmenných kurzov z roku 2002). **DOSIAHNUTÉ**

Náklady v roku 2006 predstavovali čiastku 77,8 miliárd USD (aj keď sa vylúči pomoc Iraku, čiastka je 70,7 miliardy USD).

Kritérium 2: Veľká časť zväčšujúceho sa toku pomoci zahŕňa skutočný prenos zdrojov do ekonomík rozvojových krajín. **NEDOSIAHNUTÉ**

Veľká časť rozširujúcej sa pomoci z úrovne 57,5 miliardy USD v roku 2002 na 77,8 miliardy USD (výpočet je založený na hodnote USD v roku 2002) bola určená na odpustenie pohľadávok, čo má veľmi priaznivý vplyv na súčasnú situáciu mnohých krajín. A predsa, ak odpúšťanie pohľadávok v budúcnosti klesne, bude dôležité zvýšiť programovú pomoc, ak sa majú dosiahnuť ciele pomoci ODA nepriamo vyjadrené v záväzkoch členov výboru DAC (pozrite si simulačnú tabuľku pod kritériom 1).

Rozdelenie pomoci

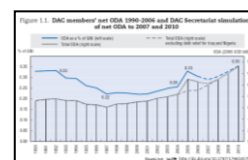
Kritérium 3: Podiel pomoci ODA prichádzajúci do najmenej rozvinutých krajín (LDC) a ďalších krajín s nízkym príjmom (OLIC) sa v poslednej dobe významne zvýšil. **DOSIAHNUTÉ**

Podiel pomoci ODA smerujúci do najchudobnejších krajín vzrástol zo 40 % čistej dvojstrannej pomoci ODA v roku 2002 na 46 % v roku 2006, pre celkovú pomoc ODA bol nárast zo 47 % na 49 %. Dva výnimočné faktory v roku 2006 spôsobujúce tento nárast: veľký nárast pomoci ODA pre Irak a zrušenie veľkej časti komerčných pohľadávok voči Nigérii.

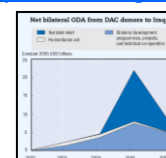
Na regionálnej úrovni je významný nárast podielu Afriky na programovej pomoci, hoci zostáva ešte stále veľa práce, aby sa dodržali záruky dané na summite G8 v roku 2005 o zdvojnásobení pomoci ODA pre Afriku do roku 2010 (v porovnaní so stavom v roku 2004).

Kritérium 4: Vyšší podiel pomoci ODA smeruje do krajín s relatívne veľkým počtom chudobných ľudí a dobrou výkonnosťou. **NEDOSIAHNUTÉ**

[\[Obrázok 1\] Čistá pomoc ODA členov výboru DAC v rokoch 1990 – 2006 a simulácia čistej pomoci ODA pre roky 2007 – 2010 sekretariátom DAC](#)

[\[Graf 1.2\] Čistá dvojstranná pomoc ODA od darcov z výboru DAC pre Irak](#)

[\[Rámček 2\] Hlavní darcovia, pre ktorých je Irak jedným z prvých piatich príjemcov](#)

Donor	Net ODA to Iraq (2006)
USA	14.0
Japan	10.0
UK	8.0
France	7.0
Germany	6.0
Italy	5.0
Spain	4.0
Canada	3.0
Australia	2.0
Other DAC	1.0

[\[Obrázok 2\] Čistá pomoc ODA podľa druhov pomoci](#)

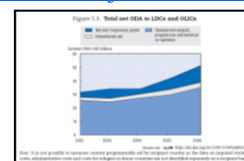

Odmeňujú darcovia dobrú výkonnosť? Súdiac podľa podielu čistej dvojstrannej pomoci ODA smerujúcej do krajín nachádzajúcich sa v dvoch horných kvantiloch indexu rozdelenia zdrojov IDA Svetovej banky (IRAI) – všetky tieto krajiny patria medzi krajiny LDC alebo OLIC – odpoveď je „nie“ bez ohľadu na významný nárast v reálnych termínoch. Podiel určený pre túto skupinu sa znížil z 19 % v roku 2002 na 17 % v roku 2006.

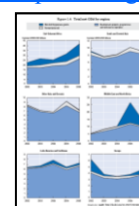
Kritérium 5: Núdzová a humanitárna pomoc má klesajúci trend, prinajmenšom vzhľadom na celkový objem pomoci. **NEDOSIAHNUTÉ**

Bez ohľadu na očakávanie, že potreba núdzovej a humanitárnej pomoci bude klesať, v skutočnosti mierne vzrástla – z 5 % celkovej pomoci ODA v roku 2002 na 6 % v roku 2006. V reálnych hodnotách medzi rokmi 2002 až 2006 absolútne údaje vzrástli o 90 %.

[\[Obrázok 3\] Čistá pomoc ODA do krajín LDC a OLIC](#)

[\[Obrázok 4\] Čistá pomoc ODA podľa regiónov](#)

Nestabilná situácia

Kritérium 6: V krajinách so slabou výkonnosťou, v ktorých je možný efektívny transfer, sa podnikli urýchlené opatrenia. **NEJASNÉ**

V budúcnosti sa očakáva sústavný nárast podielu chudobných ľudí a ľudí žijúcich v najhorších sociálnych a environmentálnych podmienkach v „nestabilných štátoch“. Aj keď existujú určité dôkazy o pokroku práce v teréne, omnoho viac sa musí urobiť na zvýšenie efektívnosti príspevkov v náročných situáciách, predovšetkým pre dosiahnutie pokroku pri koordinácii príspevkov a pomoci pri budovaní kompetentných a zodpovedných miestnych inštitúcií.

Efektívnosť pomoci

Kritérium 7: Veľký podiel pomoci nie je viazaný. **DOSIAHNUTÉ**

Dosiahol sa pokrok – do určitého bodu. Veľa členov výboru DAC úplne alebo prakticky úplne uvoľnilo svoje dvojstranné programy pomoci. Podiel finančnej pomoci od členov výboru DAC zaznamenaný ako neviazaný vzrástol zo 42,5 % v roku 2002 na 53,0 % v roku 2006, obraz nie je jasný, pretože veľké podiely finančnej pomoci nie sú zaznamenané. Okrem toho, veľká časť kontraktov financovaných formou neviazanej pomoci stále smeruje k dodávateľom z krajín darcov.

Kritérium 8: Stále väčší podiel pomoci sa jasne vyrovnáva s miestnymi prioritami, programami a systémami a zahŕňa sa do rozpočtov príjemcov. **NEJASNÉ**

Jedným kritériom pokroku darcov pri vyrovnaní pomoci s politikou a systémami prijímateľov je podiel pomoci vládam, ktorá je zahrnutá v národných rozpočtoch. Prehľad z roku 2006 ukazuje, že správanie sa jednotlivých členov výboru DAC je významne rozdielne – od 24 % do 87 % – a líši sa aj medzi prijímajúcimi krajinami – zhruba 32 % až 99 %.

Kritérium 9: Indikátory harmonizácie poukazujú na skok z úrovne rokov 2002/2003. **NEJASNÉ**

Harmonizácia vyjadruje, ako darcovia spolupracujú na minimalizácii zbytočných nákladov na strane príjemcu aj na vlastnej strane. Jedným z užitočných indikátorov harmonizácie je podiel analytických prác, ktorý spoločne zdieľajú. Podiel harmonizovaných prác medzi členmi výboru DAC sa pohybuje medzi 12 % až 80 %.

Kritérium 10: Preukázateľne sa zvyšuje efektívnosť výdavkov na technickú spoluprácu. (Toto zvyšovanie zahŕňa koordinovanú podporu, väčšie využívanie systémov krajiny a zvýšené využívanie „južných skúseností“.) **NEJASNÉ**
Jedným z problémov hodnotenia tohto kritéria – pre darcov aj prijímateľov – je množstvo rôznych typov podpory, ktorá sa uvádza pod všeobecným označením „technická spolupráca“. V tejto chvíli pokrok v tejto oblasti nie je jasný.

Úsilie prijímajúcich krajín

Kritérium 11: Prijímatelia rozširujú poskytovanie služieb a zvyšujú domáci štátny príjem o niekoľko percentuálnych bodov, aby zabránili nepriaznivému vplyvu na zahraničnú pomoc. **DOSIAHNUTÉ**

Pomoc je len doplnkom k rozvojovému úsiliu jednotlivých krajín spolu s verejnými výdavkami na zdravotníctvo a školstvo a aktuálnymi príjmami (ako podiel hrubého domáceho dôchodku). Aj keď je zložité presne odhadnúť toto kritérium, zdá sa, že nastal pokrok v zvyšovaní príjmov (z približne 15 % v roku 2000 na 18 % v roku 2004), predovšetkým v subsaharskej Afrike, ktorá predstihla nárast pomoci ODA v období rokov 2001 – 2006.

Dosiahnutie výsledkov

Kritérium 12: Zvýšená a efektívnejšia podpora sa začína prejavovať v zvýšenom napredovaní smerom k ťažko dosiahnuteľným miléniovým rozvojovým cieľom (MDG) nielen v subsaharskej Afrike.

URČITÝ – ALE NEDOSTATOČNÝ – POKROK

Vo viacerých smeroch je toto kritérium najdôležitejšie. Hodnotenie pokroku na základe tohto kritéria však závisí na troch veciach:

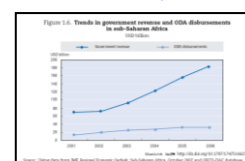
- **Dostatočne spoľahlivé základné štatistické údaje.** Toto je stále problémom pre mnohé indikátory.
- **Jasný význam tempa pokroku.** Základným rokom pre ciele je v skutočnosti rok 1990, aj keď ciele boli zostavené na miléniovom summite v roku 2000. Vo väčšine prípadov preto sledujeme výkonnosť počas prvých 15-tich rokov 25-ročného obdobia.
- **Niektoré pravdepodobné prepojenia medzi pomocou a jej výsledkami.** Výsledky môžu byť založené najmä na lokálnom úsilí, preto je dôležité zistiť, či pomoc môže byť *jednou z pravdepodobných príčin* pozorovanej zmeny.

Dosiahnutie cieľa v boji s chudobou: Ak budú súčasné trendy pokračovať, ciele v oblasti príjmov na hranici chudoby sa dosiahnu pred rokom 2015. Nie je však isté, či počet ľudí s príjmami menšími ako 1 USD denne klesol pod 1 miliardu.

[Obrázok 5] Prieskum založený na Parížskej deklarácii z roku 2006: Podiel analýz vykonaných spoločne darcami

[Obrázok 6] Trendy štátnych príjmov a nákladov na pomoc ODA v subsaharskej Afrike (miliardy USD v aktuálnych cenách)

Pokrok v ďalších oblastiach: Nie je pravdepodobné, že v svetovom meradle zvyšok cieľov dosiahneme do roku 2015 alebo vo viacerých oblastiach (najmä v subsaharskej Afrike a Tichomorí). Na iných miestach však existujú dôkazy rýchleho pokroku v súčasnosti:

- Počet mimoriadne chudobných ľudí v subsaharskej Afrike sa stabilizoval a miera chudoby od roku 2000 klesla skoro o 6 %.
- Aj keď počet detí zapísaných na základných školách vzrástol z 80 % v roku 1991 na 88 % v roku 2005, najväčší pokrok v rozvojových krajinách sa dosiahol od roku 1999.
- V globálnom meradle počet úmrtí na osýpky klesol z 757 000 v roku 2000 na 242 000 v roku 2006, pokles o 68 %. V Afrike sa v rovnakom období zaznamenal pokles skoro o 91 %.
- V „prechodových krajinách“ (juhovýchodná Európa a Spoločenstvo nezávislých štátov) bol pokles chudoby po roku 2000 prinajmenšom rovnako prudký ako jej nárast v mnohých z nich v deväťdesiatych rokoch.

Môže si medzinárodná pomoc pripisovať zásluhy za tento pokrok?

Je jasné, že to nie je jediný prispievajúci faktor. Nárast pomoci ODA v oblasti zdravotníctva a základného vzdelania však v mnohých chudobných krajinách určite prispel k výsledkom dosiahnutým v týchto oblastiach. Chudoba prinajmenšom ustupuje významným tempom. Zdá sa nepravdepodobné, že tento pokles chudoby by bol možný bez viacerých vplyvov – v priebehu mnohých rokov – reformy politiky podpory pomoci, zlepšenia riadenia a investícií.

Cesta vpred: Pomoc v oblasti obchodu

V dnešnom globalizovanom svete sa jasne ukazuje, že obchod je mohutnou hnacou silou ekonomického rastu, ktorý je zas podstatný pri znižovaní chudoby. Mnoho rozvojových krajín však nemá základné predpoklady využívať možnosti obchodu. Mnoho darcov má dnes inštitucionálne právomoci, špecializované štruktúry, profesionálne tímy a operačné riadenie, ktoré sa sústreďujú na poskytovanie „väčšej“ a „lepšej“ pomoci v oblasti obchodu a odrážajú princípy Parížskej deklarácie o efektívnej pomoci.

Poučenie zo skúseností: Dvanásť ponaučení z hodnotení výboru DAC

V roku 2006 členovia výboru DAC vynaložili viac ako 100 miliárd USD z verejných prostriedkov na rozvoj. Toto predstavuje odhadovaných 90 % celkovej pomoci ODA poskytnutej na celom svete. Z historického hľadiska proces hodnotenia upriamil pozornosť výboru DAC na mnohé problémy. Tieto poznatky boli zhrnuté do 12 ponaučení o možnostiach efektívneho riadenia poskytovania pomoci a dosiahnutia rozvojových výsledkov. Ponaučenia sa môžu zoskupiť do troch širších kategórií: stratégia, organizačný manažment a manažment poskytovania.

Stratégia

Ponaučenie 1. Vyhľadanie vhodného právneho a politického základu

Pripravte jasné prehlásenie na najvyššej úrovni o dôvode rozvojovej spolupráce v právnej alebo inej forme so širokou účasťou, ktoré bude platné dostatočne dlhú dobu.

Ponaučenie 2. Ovládanie protikladných národných záujmov

Zabráňte, aby krátkodobé tlaky ohrozili dlhodobé všeobecné záujmy efektívneho rozvoja.

Ponaučenie 3. Dosiahnutie koherentného postupu rozvoja

Vydajte jasné poverenie a ustanovte mechanizmus na zabezpečenie hodnotenia dopadu postupov na chudobné krajiny.

Ponaučenie 4. Povedomie verejnosti

Investujte do rozširovania, hodnotenia a poskytovania správ o výsledkoch aktivít financovaných z prostriedkov pomoci.

Organizačný manažment

V najnovších hodnoteniach sa zdôrazňuje silnejšie presvedčenie o prepojení organizačných reforiem a efektívnosti pomoci.

Ponaučenie 5. Identifikovanie fungujúcej riadiacej štruktúry

Úlohami pri zabezpečení efektívnej rozvojovej spolupráce poverte dostatočne skúsené a zodpovedné osoby na politickej úrovni.

Ponaučenie 6. Zaoberajte sa inštitucionálnym rozptylom

Racionalizujte dvojstranné štruktúry pomoci, aby sa zabezpečili koherentné opatrenia na úrovni krajiny.

Ponaučenie 7. Kontrolujte príspevky do viacstranných inštitúcií

Podporujte väčšiu koherentnosť medzi inštitúciami zodpovednými za rôzne aspekty viacstrannej pomoci.

Ponaučenie 8. Decentralizovanie manažmentu v teréne

Decentralizovanie zodpovednosti v teréne môže byť prínosom, vyžaduje si však veľmi kvalitné, efektívne systémy podpory.

Manažment poskytovania

Ponaučenie 9. Správa rozširujúcej sa rozvojovej pomoci

Radikálne reformy poskytovania pomoci sú veľmi dôležité, pretože od darcov sa žiada poskytovanie väčšej pomoci v prepočte na hlavu personálu agentúry a súčasne zvyšovanie efektívnosti tejto pomoci.

Ponaučenie 10. Dodržiavanie sústredeného prístupu podľa krajín a sektorov

Väčšina členov výboru DAC musí sústrediť svoju pomoc na menej krajín, menej sektorov a najmä na menej aktivít.

Ponaučenie 11. Manažment založený na výkonnosti, hodnotení a kontrole kvality

Rozviňte silnú kultúru manažmentu na dosahovanie výsledkov a prispôbte príslušné podnety takým spôsobom, ktorý podporí, ale neoslabí, zodpovednosť miestnych štruktúr.

Ponaučenie 12. Priority manažmentu ľudských zdrojov

Zabezpečenie a rozvoj vysokokvalifikovaného a dobre motivovaného miestneho personálu je dôležité pre efektívne fungovanie každej agentúry.

Zvyšovanie efektívnosti pomoci: Ponaučenie zo zdravotníckeho sektora

Medzi rokmi 1999 a 2005 sa rozvojová pomoc v oblasti zdravotníctva zvýšila zo 6 miliárd USD na 13,4 miliardy. V rovnakom čase sa prejavili vážne stagnácie, ktoré bránili dosiahnutiu miléniových rozvojových cieľov v oblasti zdravotníctva. Toto povzbudilo darcov a partnerské krajiny zmeniť spôsoby činnosti a využiť parížsku deklaráciu ako rámec, na základe ktorého sú schopní dosiahnuť dôležité dohody. Tieto opatrenia pomohli na mnohých miestach položiť základy zlepšenia efektívnosti pomoci a výsledkom boli významné zlepšenia v oblastiach, ako je detská úmrtnosť, kontrola malárie a tuberkulózy a liečenie HIV/AIDS. Stále však zostáva potreba monitorovať pokrok, aby sa ukázalo, čo funguje a aby sa mohlo napraviť, čo nefunguje.

Celú správu nájdete tu www.sourceoecd.org/developmentreport

© OECD 2008

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

